

41. Homo igitur pauperculus quidam, qui ob criminum multorum perpetrationem circulis ferreis in utroque brachio fuit constrictus, et ex hoc gravissimis cotidie suppliciis afflictus, cum multa sanctorum loca pro ejusdem cruciatus remedio commissisque ¹⁰¹ sceleris abolitione perlustrasset, divina tandem miseratione respectus, ferri ligamen, quod in uno gestabat brachio, per Sancti viri ¹⁰² Adalperti merita amittere meruit. Deinde etiam, quoniam sancti Wolfkangi famam per longinquas audivit regiones, ad Ratisponam veniens, ibique ante sepulchrum ejus orationi insistens, alterius circuli cruciatu absolutus est.

42. Heinrico rege necdum cæsaris vel imperatoris dignitatem obtinente, apparuit sanctus Wolfkangus in somnis visione tali. Visum namque est ei, quod manens in Sancti Emmerammi ecclesia, accederet orandi gratia ad beati Wolfkangi sepulchrum in ecclesia eadem situm. Cumque ibidem Deum sanctumque Wolfkangum precibus intimis conaretur exorare, subito videbatur ei ipse sanctus asstare et hujusmodi verbis eum appellare : *Intuere diligenter litteras in muro, qui est secus tumulum meum, scriptas*. Erat autem ibi, sicut videbatur, solummodo scriptum : *Post sex*. Evigilans vero Henricus rex, tractatione diuturna secum revolvit paucissima hujus visionis scripta. In primis ergo arbitratus, quod post sex dies esset moriturus, multa dispensat pauperibus. Cum autem sex dierum numerus præteriret, et nil in se corporalis molestiæ sentiret, putavit, ad sex menses pertinere, et eadem cœpit timere. Transacto vero et hujus numeri spatio, nihilque eo infirmitatis passo, arbitratus est hunc numerum ad sex annos pertinere, ideoque quæ et supra cœpit timere. Cumque sex annorum numerus integer pertransisset et septimi anni dies revolutus venisset, cæsaris dignitatem per apostolicam suscepit consecrationem (an. 1014). Tunc tandem sentiens qualis

esset sua visio, gratias egit Deo sanctoque Wolfkango, qui sibi talem revelare dignatus est dignitatem.

43. Quidam (88) homo cæcitate multatus ad sepulchrum beati Wolfkangi accessit. Cumque ibi preces uberrimas effudisset, subito visu recepto exauditus, Deo sanctoque præsulī gratias egit.

44. Alio quoque tempore mulier quædam debilis pro spe recuperandæ salutis deportata est a suis in ecclesiam beati Emmerammi martyris. In qua dum ante altaria reptando magis quam ambulando petitione sedula sanctorum exquisisset suffragia, tandem ex labore vel ægritudine fatigata, secus tumulum sancti præsulis Wolfkangi resedit humi. Cumque misella corpore ac mente inclinata, ejus precibus et meritis se adjuvari exoraret, subito lateris ceterorumque membrorum contractio nodosa est soluta ac tam vehementer disrupta, ut sanguinis effusio difflueret in pavimento. Tunc mulier primum exterrita præ timore cœpit clamare; deinde exsiliens sana, grates reddidit Deo sanctoque Wolfkango.

45. Homo quidam nimis ægrotus orandi gratia venit in beati Emmerammi ecclesiam. Ubi dum se sanctorum meritis postularet liberari ab inhærente sibi diutina ægrotatione, demum decubuit juxta sancti Wolfkangi tumbam; ibique ¹⁰³ feliciter soporatus, quendam virum statura procerum et canicie venerandum asstare vidit, atque ab eo dictum audivit : *Ut quid tu hic, aut cujus rei gratia advenisti?* At ille respondit : *Domine, propterea huc miser veni, ut saner a languoribus, quibus jam per annos plures laboravi*. Tunc venerabilis heros virga pastorali, quam gestare videbatur, tangens eum, dixit : *Surge citius. Ecce enim sanus factus es*. Mox qui jacebat quasi mortuus, per merita præsulis Wolfkangi a somno ægritudinis excitatus exsilivit, et præ gaudio clamans in quantum potuit, Deum sanctosque illius laudavit.

VARIÆ LECTIONES.

¹⁰¹ commissisque sceleribus 1 ? ed. ¹⁰² deest 2. ubi alperti. ¹⁰³ ubique 2.

NOTÆ.

(88) Reliqua tria capitula ex Arnolde, c. 26-28.

APPENDIX AD VITAM S. WOLFKANGI. VITA RHYTHMICA EJUSDEM.

(Apud R. P. Bernardum Pezium, *Thesaurus Anecd. noviss.*, tom. III parte II, col. 615.)

MONITUM.

In codice Mellicensi præcedenti Vitæ illico subjungitur alia ejusdem Wolfkangi historia rythmica, quæ cujus Anonymi Sanct-Emmerammensis an Monseensis sit, incertum est.

Jesu, medice cœlorum,
Rex sermone languidorum
Curans venas oculorum !
Lumen sapientiæ,

Affer, queam ut laudare
Te in sanctis tuis gnare,
Matrem semper honorare
Hinc misericordiæ.

Cor ut meum illustretur,
Da, ut sanctus collaudetur,
Signis miris extolletur,
Quibus claret jugiter,

Ore labiis pollutus
 Vir sim licet obvolutus
 Labe, Præsul, laudo tutus
 Te, Wollkange, dulciter.
 Bene natus ab utroque
 Es parente, magistroque
 Cum septennis esses, quoque
 Commendatus artium.
 Ut horto deliciarum
 Flosculis scientiarum
 Degustares fontem clarum
 Aquarum viventium.
 Statim scholas magistrorum
 Universitatis quorum
 Interest virtutes morum,
 Declarare, visitas.
 Illinc avide hausisti
 Ut non solum artes scisti,
 Spiritum intellexisti
 Litteræ, ut approbas.
Exhortatio.
 Genere nobilitatus
 Præsul, plus glorificatus
 Apud Christum! despiciatus
 Miser ego rogo,
 Ut digneris paupertati,
 Mæ ignobilitati,
 Subvenire cæcitati.
 Sicut potes, facito.
 Te miserante scio, vis
 Deo donante scio, quis
 Ipso docente scio, scis
 Ergo data perfice.
 Sicut quondam ostendisti,
 Et ostentas perfecisti
 Cum ægrotis subvenisti
 Dei donis cœlice.
 Bonitate patrem magnum.
 Disciplina te Wollkangum,
 Patientem velut agnum
 Tua vita prædicat.
 Et quod ut anachoreta
 Hic vixisti, seclī spreta
 Pompa, Christi et athleta
 Te scriptura recitat.
 Curam ut archimandrita
 In Imbrioli tunc ita
 Sapienter in hac vita
 In regendo ovium
 Suscipis licet invitus.
 Te urgebat prior situs,
 Ubi eras præmunitus
 Strepitu ab hominum.
 Solus ut servires soli
 Deo, qui dat regna poli,
 A te et a cunctis coli
 Vult et ipse sedule;
 Et sic mundam conservares
 Vitam, neque maculares
 Tuam verbo, sed sic stares
 In Dei servimine.
 Linqvens mundi vanitatem,
 Generisque claritatem,
 Prælaturæ dignitatem
 Pure propter Dominum,
 Res, pecunias, honores,
 Terrarum possessiones,
 Vestesque splendidiore
 Æstimasti nihilum.
 Hinc clandestine quærebas
 Locum, quondam quo degebas,
 Et divinitus vivebas
 Inter Alpes montium.
 In cavernulis petrarum
 Habitabas, bestiarum
 Locis, fructum es herbarum,
 Potum bibis fontium.

Ad quinquennium fuisti
 Exsul, ibi circuisti,
 In montanis invenisti
 Donec habitaculum.
 Ubi felix contemplaris,
 Dominumque deprecaris
 Fusis lacrymis amaris
 Pro gente fidelium.
 Ibi saxa collegisti,
 Dorso tuo attulisti
 In acervum, voluisti
 Fieri oraculum.
 Cum hæc manibus tangebās,
 Et a dorso reponebas,
 Digitos sic imprimebas
 Ut in limum liquidum.
 Pedibus ut terra cessit
 Tuis, petra et liquescit,
 Pedis iconam impressit,
 Ut apparet hodie.
 Demum, Pater, laborasti,
 Manibusque comportasti,
 Lapidem mox adaptasti
 Pro futuro opere.
 Quod et ipse inchoasti,
 Fundamentum tu locasti,
 Et Ecclesiam fundasti
 Loco satis horribili.
 In qua opere patrato
 Per circuitum ornato,
 Et omnino contactato
 Deum laudas humili
 Voce, cum oratione,
 Sancta celebratione,
 Missarum devotione.
 Stans in lege Domini
 Die, nocte meditaris,
 Et superna contemplaris,
 Voluntateque moraris
 Ea modo simili.
Exhortatio.
 Dulce Pater, mæ spei
 Salus, ut in lege Dei
 Hortor, intellectus mei
 Sensus lumen capiat
 Veritatis et Scripturæ
 Sacræ, veluti tu puræ,
 Labor omnis mæ curæ
 Quæ sunt Dei, sapiat.
 Nam ut lignum quod plantatum
 Juxta flumen, fructum gratum
 Tulit, tu tulisti natum
 Illic in suo tempore.
 Apud Deum meruisti
 In hac vita, qua vixisti
 In virtute Jesu Christi
 Mira signa facere.
 Infinita, quæ nec scribi
 Possent, per te Deus ibi
 Fecit ad honorem sibi,
 Magna ad volumina:
 Per quæ fides roboratur,
 Eger homo medicatur,
 Sanctis suis et laudatur
 Deus in Ecclesia,
 Tu vir Dei bonitatis,
 Quantæ eras sanctitatis,
 Quantæque sagacitatis,
 Numerare nemo scit.
 Multæque benignitatis
 Ac perfectæ charitatis,
 Miræque humilitatis,
 Solus Deus indidit
 Semper hilaris, serenus,
 Ac facunditate plenus,
 Odioque alienus
 Eras omni populo.

Nunquam invidus, severus,
 In docendo semper verus,
 Ut docetur omnis clerus
 Oris tui speculo.
 Tu præclarus honestate
 Morum cum immensitate
 Pius affabilitate,
 Providus consilio,
 Forma, conversatione
 Cunctis eras vitæ bonæ
 In exemplificatione
 Tua in Domino.
 Mihi, tuo famulorum
 Immo minimo tuorum.
 Datorum tibi donorum
 Partem velis utinam
 Modicam, humilitatis
 Unam, sive castitatis
 Mihi impetrare: satis
 Contentor minimam
 Partem, ut laudare possem
 In te Deum uti nossem,
 In scriptura lectitasset
 Et ab ore hominum
 Sæpius audivi. Quare
 Volo, Pater, propalare,
 Et miracula narrare
 Tua propter Dominum.
 Et quis potest illa reri,
 Ni sint signa Dei veri,
 Ut qui cæcus erat heri
 Luce cras perfunditur?
 Et quis aridus aut mancus
 Manu fuerat et anctus,
 Pro quo magnus erat planctus,
 Per te cras sanabitur.
 Et qui febribus quartanis
 Sunt vaxati, tertianis,
 Acutis, quotidianis,
 Clamaverunt vocibus
 Ad te, votis et venire
 Ad te, pedibus transire
 Sponderunt, qui sunt mire
 Recreati protinus,
 Manibusque repedantes
 Et utroque claudicantes
 Fæmore, te invocantes
 Tradidisti gressui.
 Possessa dæmoniorum
 Vasa energuminorum
 In tuorum sunt mirorum
 Prisco data sensui.
 Liberator captivorum
 Eras et compeditorum
 Simul et catenatorum
 Truncis et in turribus
 Cordium quoque mæstorum
 Consolator miserorum,
 Paupertate gravatorum,
 Te pulsantes precibus.
 Non est dolor corporalis
 Corporis, vel spiritalis
 Animæ, vel cœqualis
 His. Homo corporeus
 Passus, Deo concedente,
 Clamans ad te pura mente
 Sanitatem quem repente
 Recepisset saucius.
 Infinitaque sunt facta
 Ante mortem est post. Tacta
 Hinc per fidem mundo nacta.
 Post hæc te Omnipotens
 Vocat, et ut revertaris,
 Nec in eremo moraris,
 Præsulatu sed fungaris
 Amplius obediens.
 Mox in via infirmaris,

pinga morti daris;
 te exenteraris.
 manent ibidem,
 curvæ feruntur
 nam, disponuntur,
 epeliuntur,
 scet antistitem.
 Domino quiescis,
 oculis clarescis;
 otidie torpescis
 e signa facere.
 ipoli non tanta,
 sunt exta sancta,
 signa, facis quanta
 tuæ fabricæ.
Exhortatio.
 ter et patrone,
 Patris filii bone,
 icipem coronæ

Tunc fac cum cæteris
 Sacerdotibus, laudantes
 Deum teque venerantes,
 Quamvis in peccatis nantes
 Simus veri luminis.
 Lumen da exteriorum,
 Lumen plus interiorum
 Præsta nobis oculorum,
 Per datorem omnium.
 Ut possimus contemplari,
 Verum solem conspicari,
 In quo lumen est, a mari
 Usque solis terminum
 Et si lumen tenebrescit
 Intellectus, et nigrescit,
 Lippitudo sensus, crescit
 Dehinc dormitatio.
 Vanitatis cum torpore
 Mundi pompa cum dulcore

Laudum, hominum favore,
 Nostra excitatio
 Sis, si taliter dormimus,
 In peccatis, quorum primus
 Ego sum, ne sic perimus,
 Excita salubriter.
 Ut queamus vigilare,
 Vanitates abnegare,
 Quibus viximus per mare
 Hujus mundi jugiter.
 Tandem tibi propinquare,
 Gregem Christi adquare,
 Et pro ipso semper stare
 Ad mortis hinc certamen.
 Nullas minas hic veremur,
 Cæli sanctis ut jungemur,
 Et ad eos collocemur
 In sempiternum.
 Amen.

Explicit.

INCIPIT ORATIO DE SANCTO WOLFKANGO.

ctissime Wolfkange, Christi confessor præ-
 præclare pontifex! o egregie præsul! o præ-
 n lumen Ecclesiæ catholicæ, a Deo vero
 inexstinguibiliter illuminatum! o prudens
 ator cælestium thesaurorum! o pater pau-
 o fidelis consolator afflictorum! o gloriose
 r peccatorum! o gratiose te invocantium
 or! ad nostras humiles ac indignas preces,
 amus, aures tuæ pietatis nobis clementer
 uia enim laus in ore peccatorum non est
 idcirco ad tuæ benignitatis gloriosum refu-
 s in peccatis existentes, multisque ærumna-
 seriis obvoluti, in hujus mundi exsilio labo-
 fiducialiter confugimus, et petimus ut in
 nostris necessitatibus corporis et animæ ad
 atrem omnipotentem nobis fidelis advoca-
 tas.

im multiplici prærogativa meritorum a Deo
 aatus, non habens denegandi occasionem, qui
 s constitutus tantam a Domino accepisti po-
 a. Tu namque cæcis visum, claudis gressum,
 auditum restituisti: nec fuit quisquam in pe-
 existens, qui te pium patronum invocans tuæ
 solatio non celeriter potiretur. Tu nunc in
 cælesti curia angelorum cœtibus admixtus,
 em lætanter contemplaris, apostolorum non
 o fruens consortio, quorum imitator solli-
 stitisti: martyrum meritis digne cœquatus,
 sanctis confessoribus et pontificibus san-
 virginibus tanquam sidus prælucidum ruti-
 m Christo perenniter exsultare meruisti. Tu
 ncte Wolfkange, qui tam salubre verbum a-
 lire meruisti: Euge, serve bone et fidelis, in-
 audia æterna per illam dilectionem quam ad
 Deum habuisti, et, per illud gaudium, quo
 im Deo exsultas, te invocamus et humiliter
 amus ut gemitus cordis nostri Deo præsen-
 in cunctis nostris necessitatibus animæ et
 s pro nobis fideliter exorare digneris, ut qui
 s est dicere: «non veni vocare justos, sed pec-
 », per tuas pias intercessionem nos ab errore
 rum nostrorum misericorditer revocet, et
 e fructuosæ spatium pœnitentiæ nobis conce-
 b omni malo clementer eripiat, ut sic in hac
 ali vita per tua gloriosa merita hujus mundi
 n transeamus, ut a carnalibus concupiscentiis
 li fallaciis, et omnium inimicorum nostrorum
 um et invisibilium versutiis erepti, et in extre-
 e nostræ viatico corporis et sanguinis Domi-
 i Jesu Christi salubriter cum bonæ conscien-
 recta, spe firma, charitate perfecta præmuniti
 ostram felici fine terminemus; ut post hanc

A temporalem vitam ad æternam vitam pervenire me-
 reamur, cum Christo feliciter in æternum regnaturi,
 ipso donante et adjuvante, qui in perpetuum vi-
 vit et regnat per cuncta sæcula sæculorum. Amen.

Antiphona.

Beate pontifex, Pater et patrone noster Wolfkan-
 ge, qui Dominum secutus, et omnia pro ipso relin-
 quens, centuplum in hoc mundo et vitam æternam
 recepisti, gregem tuum, cui præfuisi, quem fovisti,
 quem docuisti, solita pietate custodiens tuo nun-
 quam auxilio patiaris orbari.

Oratio.

Omnipotens sempiterne Deus, qui populo tuo bea-
 tum Wolfkangum confessorem tuum atque pontifi-
 cem æternæ salutis ministrum concessisti, præsta,
 quæsumus, ut, quem doctorem vitæ habuimus in
 terris, intercessorem semper apud te habere me-
 reamur in cælis. Per.

Secreta.

B Has hostias, quæsumus, Domine, quas majestati
 tuæ consecrandas offerimus, intercedente beato Wolf-
 kango confessore tuo atque pontifice, ad perpetuam
 atque præsentem fac nobis provenire salutem. Per.

Communio.

Tua sancta sumentes, quæsumus, Domine Deus
 noster, ut beati Wolfkangi confessoris tui atque
 pontificis nos foveant continuata præsidia. Per Do-
 minum.

Alleluia.

ÿ. Protege, pastor bone, sancte Wolfkange, ani-
 mas nostras omnibus horis, et pro tuo grege ora
 ad Dominum.

Prosa.

In Wolfkangi canamus honore Christo dulce me-
 los.

Dignus pangi conscendit in die festo præsul cœ-
 los.

Qui nascens ex Suevia hujus mundi levia puer
 sprexit.

Mox, excellens artibus, in remotis partibus fama
 crevit.

Post scholarum regimen cogitur ad culmen de-
 canatus.

Sed asprensens sæculum fit in claustro speculum
 monachus.

Demum in Pannonia fidei præconia frustra se-
 rit.

Ratispona præsulem Cæsar facit exsulem, dum
 una quærit.

Hic errata corrigit, lapso manum porrigit, Deum
 illum dirigit prosperando.

Gregem Christi pastibus fovet, sine fastibus, hosti obstat, astibus vigilando.
Frangis hæreticæ victor, prophetice multa præ-

A dixit mirifice.
Cælo dans spiritum post ingens meritum, gregem defendat nunc et in ævum. Amen.

VITA SANCTI BONIFACII.

EPISCOPI MOGUNTINI

Auctore Othlono monacho.

(*Vide Patrologiæ tom. LXXXIX, in præmiis ad sanctum Bonifacium.*)

OTHLONI PRECATIO THEODISCA.

(Apud R. R. Bernardum Pezium, *Thesaurus Anecd. noviss.* tomi I parte 1, col. 417, ex autographo quod exstat in monasterio imperiali ad S. Emmerammum Ratisbonæ.)

Trohtin almahtiger, tu der pist einiger trost, unta euuigiu heila aller dero, di in dih gloubant, iouh in dih gidingant, tu inluhta min herza; daz ih dina guoti, unta dina gnada megî anadenchin, unta mina sunta, io uo mina ubila, unta die megî so chlagen vora dir, also ih des bidurfi. Leski trohtin allaz daz in mir, daz der leidiga uiant inni mir zunta uppigas, unta unrehtes, udo unsubras, unta zunta mih ve den giriden des euuigin libes: daz ih den also megî minnan, unta mihi daranah hungiro, unta dursti, also is des bidurfi. Darnah macha mih also fron, unta kreftigin in alle dinenio dionosti: daz ih alla die arbeita megî lidan, die ih in deser werolti sculi lidan, durh dina era, durh dinan namon, in uo durh mina durfti, odo durh iomannes durfti. Trohtin du gib mir chraft, iouh du chunst dara zoua. Daranah gib mir soliha gloubi, solihan gidingan zi dinero guoti, also ih des bidurfi, unta soliha minna, soliha vorhtum, unta diemout, unta gihorsama, iouh gidult soliha, so ih dir alamahdigemo sculi irbieton, iouh allen den mennison, mitten ih uonan. Daranah bito ih, daz du mir gebest soliha subricheit minan gidanchan, iouh minemo lihnamon slaffenteno, odo vvahentemo, daz ih vvirdiglihen unta amphanglihen zi dinemo altari, unta zi allen dinemo dionosti megî gen. Daranah bito ih, daz du mir gilazzast aller dero tuginde teil, ana die noh ih, noh nieman dir lichit, ze erist durh dina heiliga burt, unta durh dina martra, unta durh daz heiliga cruce, in demo du alle die vverolt lostost, unta durh dina erstantununga, unta durh dina uffart, iouh durh di gnada, unta trost des heiligun geistes. Mit demo trosti mih, unta starchy mih vvider alle uara, vvider alle spensti des leidigin uiantes.

Daranah hilf mia durch die diga sanctæ Mariun, euuiger magidi, iouh durh die diga sancti Michaelis, unta alles himilicken heris, unta durh die diga san-

cti Johannis Baptistæ, et sancti Petri, Pauli, Andreæ, Jacobi, Joannis, et omnium apostolorum tuorum, unta durh aller dero chindline diga, die durh dih erslagon vvurtum ab Herode. Daranah hilf mir durh di diga sancti Stephani sancti Laurentii, Viti, Pancratii, Georgii, Mauricii, Dionysii, Gereonis, Kyliani, Bonifacii, Januarii, Hippolyti, Ceriaci, Sixti, et omnium sociorum suorum. Daranah hilf mir durh die diga sancti Emmerammi, Sebastiani, Fabiani, Quirini, Vincentii, Castuli, Blasii, Albani, Antonini. Daranah hilf mir durh die diga sancti Sylvestri, Martini, Remigii, Gregorii, Nicolai, Benedicti, Basilio, Patritii, Antonii, Hilarionis, Ambrosii, Augustini, Hieronymi, Wolfkangi, Zenonis, Simeonis, Bardi, Udalrici, Leonis papæ, et per preces sanctarum virginum Petronellæ, Cæcilie, Scholasticæ, Margaretæ. Daranah hilf mir dub die diega omnium sanctorum tuorum, daz nec heina mina sunta, noh heina vara des leidigin viantes mih so girran megî, daz mih dina guada bigeba. Daranah ruoli ih zi dinen gnadun umbi unser munusturi, daz zistorit ist durth unsre sunta, daz ez ribtet vverde durh dina gnada, unta durh allero dinero heiligono diga zu unsrun durftin, unta zi allero durfti die hera dionunt, odo die guada suochunt. Hugi Trohtin unser allero durh dina managslaptiga guada, unta bidencha desi stat, daz diu era, din lob hie megî vvesen. Hugi ouh Trohtin aller dero samnunge, die jouar sin gisamanot in dinemo nemin, unda bidencha sic in omnibus necessitatibus suis. Daranah bito ih umba alla, die sib in min gibet haban bivolohon mit bigihto, odo mit flegun, suerso si sin, daz suaso si sin, tu si lazzest guinzzem des gidingon, den si zi dinen gnadum habent, iouh zi minemo gibeti: guada in Trohtin, unta gihugi, daz tu unsih gebuti beton umbe ein andra.

Daranah ruofo ih zi dinen gnadun umbe alla unsre rihtara Phasson, iouh Leigun, daz tu sie so-